॥ अथ श्रीसाईसच्चरीत ॥ अध्याय ३५ ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ श्रीगुरूभ्यो नमः ॥ श्रीकुलदेवतायै नमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यो नमः ॥ श्रीसद्‌गुरूसाईनाथाय नमः ॥ एका आदल्या अध्यायांत अखेरेक । निरुपण कथानुसंगतीक । सांगली तीच दितां आयकूंक । करात चित्त सादर ॥१॥ करपाक गेल्यार परमार्थ विचार । पंथाचो अभिमान आडायता भयंकर । विघ्न ना आनीक खर । ह्या अभिमाना असले दुसरें ॥२॥ आमी निराकाराचे भजक । साकार देव हो [१]भ्रममूलक । बागोवची साधूसंतां मुखार मान कित्याक । आसतात तेय मनिसूच ॥३॥ घालचें न्हय तांकां लोटांगण । दिवचें न्हय तांकां दक्षणादान । बागोवची न्हय मुखार मान । विडंबन हें भक्तीचें ॥४॥ शिरडी संबंदीं सांगिल्ल्यो । कोणें कोणें कसल्यो कसल्यो । कथा अनेक आयकल्ल्यो । न्हय त्यो सगल्यो विस्वासाच्यो ॥५॥ म्हणटात थंय वतकूच दर्शनाक । दिवची पडटा दक्षणा बाबांक । साधू जे लागतात द्रव्य जमोवपाक । हीणपण हें तांच्या साधुत्वाक ॥६॥ अंधश्रद्धा न्हय बरी । प्रत्यक्ष अणभव घेवया तरी । उपरांत थारावया निर्णय अंतरीं । कशे तरेन वागपाचें ॥७॥ आमी दिवचे नात दक्षणा । जाच्या मनांत धनाची कामना । ताचें साधुत्व मनाक पटना । अपात्र घेवंक तो नमन आमचें ॥८॥ आसूं, आमी शिरडीक वचून । येवया तांची भेट घेवन । करचें न्हय चरणवंदन । वा दिवची न्हय दक्षणा ॥९॥ जो असल्या दुबावाचेर वता । आनी जरी आपल्या निर्धाराक

१. ताका लागून जाल्लो.

जागता । अखेरेक जेन्ना दर्शनाक वता । येता शरण साईंक ॥१०॥ जो जो पळोवंक मुखार सरलो । तो तो जागच्या जाग्यारूच उरलो । परत ना केन्ना फाटीं परतलो । रमलो पांयां कडेनूच श्रीसाईंच्या ॥११॥ धरून दांतांनी तण । जशें कोणें येवचें शरण । तशेच धरताले चरण । पडून विसर आपल्या निश्चेवाचो ॥१२॥ सुसेग जंय पंथ अभिमानाक । सूख दिसतलें भोव जिवाक । आदरान ह्या पस्तीसाव्या अध्यायाक । आयकुचो तुमी श्रोत्यांनो ॥१३॥ तशीच सांगली कीर्त उदयेची । अनुभुती बाळा नेवासकराची । कशी प्रिती सोरपाची । रूप मानून साईंचेंच ॥१४॥ कृपा करात श्रोत्यांनो म्हजेर । हांव फकत आज्ञेचो चाकर । आज्ञा पाळपाक जाणटां सादर । उद्‌भवलें हें अक्षर चरित्र ॥१५॥ नदर दवरतकूच चरणांचेर । उमट्‌टात पदांचीं ल्हारां तांचेर । पवित्र त्या चरित्रकुंभा भितर । भरतां हांव तीं वयलेवयर ॥१६॥ कांसयेचीं पिलां आमी । फकत नदरेचे उबेन पोशिल्लीं । नात तानेल्लीं भुकेल्लीं भागिल्लीं । दवरल्यांत सदैव पूर्ण तृप्त ॥१७॥ आसतकूच एक नदरेचें सूख । लागना आमकां अन्नउदक । नदरेनूच न्हिवता तानभूक । सांगचें कितलें कवतूक ॥१८॥ आमकांय सकल नदरेचो विशय । कृपासिंधु साईराय । दृश्य द्रश्टो दर्शन [1]जाय । विचारून ठाय [2]त्रिपुटीचो ॥१९॥ तशेंच आमकां कात, स्पर्श । दोनांय कडांनी साईप्रकाश । वा नाक आनी वास । थंयसरूय निवास श्रीसाईंचोच ॥२०॥ वा कानांत उतर पडटा । रोखडेंच साईंचें रूप दिसता । श्राव्य श्रावक श्रवण उडटा । झडटा त्रिपुटी एकसारकी ॥२१॥ वा जंय [3]रसना रसान । घोळ्ळी थंय साई समरसान । कशें जीब रस रसास्वादन । बावडें कुवाडें त्रिपुटीचें ॥२२॥ कर्मेंद्रियांचो होच प्रकार । तांकांय एक साई सेवन केल्यार । सकल

१. जाता. २. ज्ञेय, ज्ञाता आनी ज्ञान हीं तीन. ३. जीब.

कर्मांचो जातलो संहार । पडटलें जाग्यार [1]नैश्कर्म्य ॥२३॥ आसूं, आतां हो लांबयलो ग्रंथ । साईप्रेमान गेलों व्हांवत । फाटल्या आख्यानाचेर दिवया चित्त । चलोवया आमचो कथाभाग ॥२४॥ एक [2]मूर्तिपूजापराङ्:मूख । निराकाराचो परम भजक । जालो तयार शिरडी वचपाक । फकत चवकस बुद्दीन ॥२५॥ म्हणलें आपूण शिरडीक येवन । घेतलों फकत साधवाचें दर्शन । केन्नाच बागोवचों ना मान । दिवचों ना दान दक्षणा ॥२६॥ मान्य आसल्यार ह्यो अटी दोन । येतां शिरडीक सांगातान । बरें म्हणटकूच त्या इश्टान । सरलो भायर तांचे वांगडा ॥२७॥ काका महाजनी तांचे इश्ट । संतां विशीं जांची भावना पवित्र । पूण मनाचो भोव दुबावीत । आसलो तो तांचो इश्ट ॥२८॥ दोगूय मुंबयच्यान सरले भायर । शेनवाराचे राती वेळार । दुसऱ्या दिसा फांतोड पारार । पावले येवन ते शिरडीक ॥२९॥ गेले दोगूय मशिदींत । साईदर्शन घेवपा पासत । तेन्ना कितें घडलें आयकात । शांत चित्तान श्रोत्यांनो ॥३०॥ पावल दवरलें तेन्ना सोंपणाचेर । पडली नदर त्या इश्टाचेर । 'कां यावें जी' म्हणीत येवकार । दिलो बाबांनी गोड आवाजान ॥३१॥ प्रेमवचन तें आयकून । इश्टाक त्या पटली खूण । उलोवपाची ती [3]ठेवण । जालो उगडास आपल्या बापायचो ॥३२॥ 'कां यावें जी' हो उच्चार । करतना बाबांनी जो काडलो स्वर । तो आयकून इश्ट भरपूर । जालो अजापीत मनांत ॥३३॥ आयकून म्होंवाळ उतरांची ठेवण । सर्गेस्त बापायचें जालें स्मरण । तांच्याच आवाजाची तरा ही पूर्ण । दिसलें अनुकरण ज्युस्ता ज्युस्त ॥३४॥ कितली वाणयेची मोहनशक्त । काकांचे इश्ट अजापीत । ही तर म्हज्या बापायचीच पद्दत । आवाज खात्रेन हो वळखीचो ॥३५॥ बापायच्या आवाजांत तें भाशण । आयकून

१. सर्वकर्मपरित्याग. २. तोंड घुंवडायिल्लो. ३. पद्दत.

इश्टाचें पाझरलें मन । घालें बाबांच्या चरणीं लोटांगण । विसरून निर्धार आपलो ॥३६॥ फुडें बाबांनी दक्षणा मागली । तीय फकत काकां लागीं । काकांनीय रोखडीच दिली । सरले भायर थंयच्यान ॥३७॥ उपरांत दनपारां परत गेले । दोगांकूय मुंबय वचपाचें आसलें । काका आज्ञा मागपाक लागले । मागली दक्षणा बाबांनी ॥३८॥ तीय फकत काकां कडेन । म्हणलें सतरा रुपया दी काडून । कांयच मागलेंना त्या इश्टा कडेन । गोंदळ मनाचो जालो ताच्या ॥३९॥ विचारलें ताणें काकांक हळूच । दक्षणा कित्याक मागतात तुमचे कडेनूच । सकाळींय दिली तुमीच । आतांय दी म्हणली तुमकांच ॥४०॥ हांव आसून पसून फुड्यांत । कित्याक ते म्हजे कडेन मागिनात । तेन्ना काका ताका म्हणत । तूंच विचार तें बाबांक ॥४१॥ इतल्यान काकांक विचारलें बाबान । कितें रे उलयता तो तुजे कडेन । तेन्ना स्वताच विचारलें त्या इश्टान । दक्षणा दिवं काय म्हणटां हांव ॥४२॥ ताचेर बाबांनी जाप दिली । ''तुज्या मनांत दिवपाची नासली । म्हणून हांवें मागूंक नासली । मनांत आसल्यार दी आतां'' ॥४३॥ बाबांनी मागतकूच दिताले जे भक्त । तांकां हिणयतालो तो इश्ट । तोच जेन्ना दिवपाक सोदीत । अजापले काका उपाट ॥४४॥ म्हणिना फुडें, मनांत आसल्यार दी । भोव ताकतीक ताका जाली । सतरा रुपयांची भर केली । घालून आपल्या बोल्सांतले ॥४५॥ सांगलें मागीर बाबांनी ताका । ''वच्चे पयलीं बस मात्सो आतां'' । केलो गोड उपदेश ताका । काडलो दुबाव मनांतलो ॥४६॥ ''तुमचे-आमचे मदली तेल्याची [१]वणत । मोडून उडय ती मुळा सयत । मागीर जातलो मार्ग प्रशस्त । सरभोंवतर्णी मेळपाक'' ॥४७॥ फुडें दिली आज्ञा बाबांनी । तेन्ना म्हणलें माधवरावांनी ।

१. एक म्हण.

मळब दाटलां कुपांनी । पावस भिजयतलो हांकां ॥४८॥ ताचेर म्हणलें बाबांनी । हुसक्यामेकळे तांकां वचूं दी । भिरांत ना पळय पावसाची । कसलीच तांकां मार्गांत ॥४९॥ अभिवंदून साईंचे पांय । तशेच बसले गाडयेंत दोगूय । जोगलां मारीत, दाटून [१]धूय । आयलो हुंवार गंगेक ॥५०॥ गडगड, जोगलांचो आकांत । तशेंच बसचें पडलें व्हड्यांत । तरीय पूर्ण विस्वास काकांच्या मनांत । दिल्लें आस्वासन बाबांनी ॥५१॥ इश्टाक त्या पडलो विसर । कसो जातलो प्रवास सूखकर । येतलीं आडमेळीं वाटेर । सरले भायर बेठेच येवपाक ॥५२॥ आसूं, फुडें ते सुखान पावले । आगगाडयेंत वचून बसले । उपरांत कूप घोग्यांनी रकले । पावले सूखरूप मुंबयक ॥५३॥ फुडें जेन्ना घरांत पावले । जनेलां दारां उगडून पळयलें । घुसपल्लें सवणें उडून गेलें । मरून पडिल्लीं आनीक दोन ॥५४॥ पळोवन असो तो देखाव । हळहळ्ळो हाचो जीव । अन्न उदकाक लागून तांचो जीव । गेलो आपले खातीर म्हणून ॥५५॥ सरिल्लों जेन्ना वचपाक शिरडी । दवरिल्लीं जर जनेलां उगडीं । पडची नासली काळाची उडी । मेलीं बावडीं म्हज्या हातान ॥५६॥ चिंतलें घडये आतां जी उडली । तिचीच बाबांक काळजी आसली । म्हणुनूच तांणी आज्ञा दिली । आयज ह्या पडट्या पावसांत ॥५७॥ नाजाल्यार तीय तळमळपाची । अन्ना विणें मरपाची । उडून गेली जी जगपाची । मरपाची तीं गेलीं मरून ॥५८॥ आनीक हांचो अणभव एक । तोय आयकुपा सारको सुरेख । एका पांयाचे खोंटेचें दुख्ख । भोगताले ते तेंप बरोच ॥५९॥ शिरडीक वचप थारचे आदीं । बऱ्याच तेंपाची ही व्याधी । थंयच्यान येतकूच ना बाधी । गेली समूळ कायमची ॥६०॥ अशीच दुसरी कथा आनीक । गेल्ले संतांची परिक्षा पळोवंक । चरणांचेर

१. कुपां.

माथें पडलें तेकोवंक । नासतना मनांत, ती आयकात ॥६१॥ तशेंच दिवपाची नासतना दक्षणा । मोहपाशांत घुसपले जेन्ना । विसरून निर्धार केल्लो मनां । दिली दक्षणा कशी ताचीय ॥६२॥ ठक्कर धरमसी जेठाभाय । सॉलिसिटर रावपी मुंबय । दृढ जाली पूर्वपुण्याय । इत्सा खर मेळपाची साईंक ॥६३॥ महाजनींचे हेच शेठ । दोगांयची वळख दाट । दिसलें शिरडीक वचून थेट । घेवची ती भेट प्रत्यक्ष ॥६४॥ ठक्करजींचे पेडयेचेर । काकाच पळयताले मुख्य कारभार । सुटी पडटकूच [1]हारोहार । करताले तयारी शिरडीची ॥६५॥ काका तरी खंय वेळार परततले । आठ आठ दीस थंय काडटाले । आज्ञा नासली साईंची म्हणटाले । ही कसली रीत कामाची ॥६६॥ अशे कशे तरी हे संत । बंड ना हें आमकां पसंत । गेले शेठ शिगम्याचे सुटयेंत । पळोवंक परिक्षा श्रीसाईंची ॥६७॥ स्वता विशीं व्हड अभिमान । आपल्या ऐश्वर्याचेंच म्हानपण । संतूय म्हूण मनशा भशेन । कित्याक मान बागोवची ॥६८॥ पळोवन अधिकारस्थिती श्रीसाईंची । थकताले व्हडले पंडीत शास्त्री । थंय बावडे ते धरमसी । धरतले तग कितलोसो ॥६९॥ पूण चडूय अंधश्रद्धा न्हय बरी । करून घेवया आपली खात्री । असो निर्धार करून अंतरीं । केली तयारी शिरडीची ॥७०॥ वयर सांगिल्ल्या त्या इश्टा भशेन । धरमसीय तेच तरेन । सुटले काकांच्या सांगातान । आनीक तांकां म्हणलें ॥७१॥ शिरडी वतात, थंयच रावतात । हे खेपे अशें करूं नाकात । येवचें पडटलें म्हजे वांगडाच परत । सांगतां तुमकां हें आतांच ॥७२॥ तेन्ना काकांनी तांकां म्हणलें । काम न्हय हें म्हज्या हातांतलें । ताचेर धरमसीन कितें केलें । घेतलो आनीक एक सांगाती ॥७३॥ काका जर [2]सरनात येवपाक । बऱ्याक पडटलो हो येतना वाटेक । म्हणून घेवन तिसरो

१. वळीन. २. ना म्हणीत.

एक । गेले शिरडीक तिगूय ॥७४॥ जगांत अनेक जाती अश्यो । आसतात परोपकारी भक्तांच्यो । दुबावी वृत्ती घालोवंक तांच्यो । धरून धरून हाडटाले बाबा तांकां ॥७५॥ मागीर ते जेन्ना वताले परत । आपले अणभव हेरांक सांगीत । कोणाय कडल्यान बरोवन घेत । लावपाक लोकांक सन्मार्गाक ॥७६॥ तात्पर्य हे जे वताले कोण । जाताले तृप्त दर्शन सुखान । सुरवातीक जरी भरिल्ले दुबावान । परम आनंदीत अखेरेक ॥७७॥ आसत तांची कितेंय इत्सा । येतालेय आसुंये पळोवंक परिक्षा । पूण तांच्या येवपांत अशा । कार्य सादतालें बाबांचें ॥७८॥ बाबाच तांकां उर्बा दीत । तेन्नाच ते भायर सरत । थंय पावतकूच लीन जायत । लायताले बाबाच तांकां परमार्थाक ॥७९॥ तांच्यो लिला कोणाक कळत । सोदपाक गेल्यार [1]अवकळा जायत । सोडून अभिमान चरणीं लोळात । भोगतले सूख परम ॥८०॥ देव ब्राह्मण गुरूंच्या दारांत । वच्चें न्हय केन्ना घेवन रिते हात । म्हणून काकांनी द्राक्षां बाजारांत । घेतलीं विकत व्हरपाक ॥८१॥ द्राक्षां पूर्ण बियां विरयत । अशीय आसता एक जात । पूण त्या वेळार बियांचींच फकत । आसलीं तींच घेतलीं काकांनी ॥८२॥ आसूं, गजाली खबरो करीत । पावले तिगूय शिरडींत । वांगडाच तिगूय मशिदींत । गेले दर्शना खातीर ॥८३॥ बाबासाहेब तर्खड भक्त । तेय आसले तेन्ना मशिदींत । शेठ धरमसी उमळशिकेन विचारीत । कितें तांकां तें आयकात ॥८४॥ हांगा कितें आसा, येतात कित्या खातीर । तर्खडान म्हणलें दर्शना खातीर । शेठीन म्हणलें आयकल्या खबर । घडटात म्हूण हांगा चमत्कार ॥८५॥ तर्खडान तांकां म्हणलें तेन्ना । ही न्हय म्हजी भावना । जशी उमळशीक जाच्या मना । जाता ती इत्सा फळादीक ॥८६॥ काकांनी चरणांचेर दवरली

१. अवदसा.

तकली । द्राक्षां बाबांच्या हातांत दिलीं । वांटपाक तीं सुरवात जाली । भक्त जमिल्ले आसलेच ॥८७॥ बाबा तेन्ना हेरां सयत । रमसींकूय थोडीं दीत । पूण तांकां ती आवडनासली जात । घोस्त तांकां बियो नाशिल्ल्यांचो ॥८८॥ ह्या द्राक्षांची तांकां चीड । सुरवातीकूच अशी उपरासली नड । कशीं खावचीं, दिसलें अवघड । नासलें शक्य नाका म्हणपूय ॥८९॥ ते भायर सांगिल्लें डॉक्टरानूय । द्राक्षां धुयनासतना खावचीं न्हय । योग्य दिसना आपणेंच धुवपूय । गोंदळ मनाचो सामकोच ॥९०॥ फुडें तशींच उडयलीं तोंडांत । बियो चोखून दवरल्यो बोल्सांत । साधवांचें तें स्थान पवित्र । करपाक अपवित्र जायना मन ॥९१॥ तेन्ना शेठीन म्हणलें मनांत । साधू आसुनूय हे कशें जाणीनात । हीं द्राक्षां म्हाका मानवनात । तरीय दितात बळयांच ॥९२॥ आयलो विचार असो मनांत । तेन्नाच बाबा आनीक दीत । बियांचीं म्हणून धरलीं हातांत । तोंडांत घालिनासतना तशींच ॥९३॥ बियांचीं द्राक्षां जरी आवडनात । तरीय तींच बाबांनी दिलीं परत । धरमसी गडबडले मनांत । करचें कितें कळना तांकां ॥९४॥ तोंडांत घालपाक जायना मन । धरलीं मुठींत सांबाळून । तेन्ना बाबांनी म्हणलें ''उडय रे खावन'' । मानली आज्ञा शेठीन ॥९५॥ बाबांनी ''खावन उडय'' म्हणटकूच । उडयलीं धरमसीन तीं तोंडांत । सगलींच मेळ्ळीं बियां विरयत । अजाप व्हड जालें तांकां ॥९६॥ अशीं मेळटकूच बियां विरयत । धरमसी परम अजापीत । श्रद्धाभक्तीन आयलें मनांत । कितेंच ना अशक्य ह्या संतांक ॥९७॥ हेत म्हज्या मनांतलो वळखून । धुवंक नाशिल्लीं, बियांचीं तीं आसून । साई म्हाका जीं दीत काडून । तीं बियां विरयत हितकारी ॥९८॥ मनांत परम अजापलो । तपासणेचो विसर पडलो । अहंकार सगलो गळून गेलो । जडलो मोग संतचरणांचो ॥९९॥ केल्ले संकल्प लयाक गेले । साईंचरणीं तांचें प्रेम जडलें । शिरडी वचपाचे तळमळे

लागले । वाडली उमळशीक अपार ॥१००॥ बाबा तर्खड हेय थंयच । बशिल्ले बाबांक तेंकुनूच । बाबांनी तातूंतल्यानूच । दिलीं काडून तांकांय ॥१०१॥ तेन्ना धरमसी तांकां विचारीत । तुमचीं बियांचीं वा बियां विरयत । तर्खड म्हणीत बियां सयत । अजापले शेठ आकांताचे ॥१०२॥ तातूंतल्यान ते साधू ही श्रद्धा बसली । दृढ करपाक कल्पना सुचली । साधू आसशात जाल्यार हीं फुडलीं । दितले ते काकांक ॥१०३॥ बाबा वांट्टाले सगल्यांक । पूण शेठीचें चिंतप घट करपाक । काकांकूच लागले दिवपाक । शेठ अजापले तें पळोवन ॥१०४॥ अशी ही साधुत्वाची खूण । अशें हें मनकवडेपण । तयार जालें धरमसीचें मन । साईंक साधू मानपाक ॥१०५॥ माधवराव थंयच आसले । तांणी मागीर बाबांक सांगलें । काकांचे धनी ते हेच म्हणलें । सांगलें समजावन बाबांक ॥१०६॥ ''हो कसलो काकाचो मालक । ताचो मालक कोण तरी आनीक'' । बाबान प्रत्युत्तर दिलें चोख । खोसदिणें अशें तें काकांक ॥१०७॥ अशीच नवलाय आनीक । आप्पा नांवाचो रांदपी एक । थंयच उबो धुनी कुशीक । उलयले बाबा घालून ताचेर ॥१०८॥ म्हणलें हे शेठजी हांगा मेरेन आयले । ते म्हजे खातीर नात कश्टले । आप्पा विशीं प्रेम दाटलें । म्हणून पावल्यात शिरडींत ॥१०९॥ आसूं, अशें हें उलोवप जालें । धरमसी निर्धार विसरले । वचून बाबांच्या पांयां पडले । मागीर परतले वाड्यांत ॥११०॥ आसूं, दनपारची जातकूच आरत । घरा वचपाचे तयारेक लागत । मागीर आज्ञा मागपा पासत । गेले परत मशिदींत ॥१११॥ धरमसीन तेन्ना काकांक सांगलें । हांव आज्ञा मागचों ना म्हणलें । तुमकां जाय जाल्यार मागात म्हणलें । सांगलें माधवरावांनी तें आयकात ॥११२॥ काकांचें ना प्रमाण । सप्तक सोंपना ते मेरेन । मेळचें ना आज्ञापन । तुमीच विचारून घेनात कित्याक ॥११३॥ फुडें ते तिगूय वचून बसतकूच । माधवरावांनी आज्ञा

मागतकूच । बाबांनी सुरू केली एक कथाच । आयकात ती शांत चित्तान ॥११४॥ ''आसलो एक चंचलबुद्धी । घरांत धनधान्याची समृद्धी । नासली कुडीक पिडा व्याधी । आवडटाल्यो उठाठेवी फुकटच्यो ॥११५॥ बेठेच घेताले वजें माथ्यार । नासली स्वस्थताय भोंवताले गांवभर । दवरताले सकयल, परत माथ्यार । नासलो थारो मनाक ॥११६॥ पळोवन ताची अशी अवस्था । काकुळट आयली म्हज्या चित्ता । 'दिसता थंय एके कडेन आतां । दवर रे निश्चीततताय' सांगलें ताका ॥११७॥ बेठोच असो कित्याक हेडटा । एका जाग्यार बस आतां'' । खबर बोंचली धरमसीच्या चित्ता । समजून थोमणो तो आपणाक ॥११८॥ आसून वैभव वेवस्थीत । कारणा बगर फुकट । धरमसी सदांच चिंतेस्त । दिताले ताण तकलेक ॥११९॥ आसुनूय उपाट संपत्ती मान । नासलें मनाक समाधान । फाटल्यान काल्पनीक दुख्खां गहन । रावताले घुसपून तातुंतूच ॥१२०॥ आयकून साईं मुखांतली कथा । शेठजी परम विस्मीत चित्ता । ही आपल्याच मनाची अवस्था । भोव आदरान सांगली ॥१२१॥ काकांक इतले बेगीन आज्ञा । अशक्य अशीच ही घटणा । तीय मेळटकूच यत्न करिनासतना । धादोसले धरमसी मनांत ॥१२२॥ काकान येवचें सांगातान । धरमसी आसले इत्सा धरून । तीय पूर्ण केली बाबान । दिवन आज्ञा वचपाक ॥१२३॥ हीय शेठजीची इत्सा एक । कशी वळखली बाबांनी आपसूक । पटलें विलक्षण धरमसींक । साधुत्वलक्षण तें हेंच ॥१२४॥ जालो पयस दुबाव । अवतार रूप हें साधुत्व । जाच्या मनांत जसो भाव । दाखयलो अणभव तसोच ॥१२५॥ जो ज्या मार्गान वचपाक सोदता । तोच मार्ग ताका दाखयता । साई अधिकारसंपत्ती जाणटा । कळटा परमार्थप्राप्तीय तांकां ॥१२६॥ भक्त भावार्थी वा टवाळखोर । दोगांकूय साई कृपेचे सागर । एकल्याक टाळून दुसऱ्याचेर उपकार ।

करप नकळो ही माऊली ॥१२७॥ मागीर जेन्ना ते वचपाक लागले । बाबांनी काकां कडेन मागले । दक्षणा पंदरा रुपया घेतले । तशेंच सांगलें काकांक ॥१२८॥ ''दक्षणा म्हण जाणें म्हाका । एक रुपया दिलो ताका । धा पटींनी चड म्हाका । दिवचो पडटा मोबदलो ॥१२९॥ हांव कितें कोणाचें घेना फुकट । मागिना हांव सगल्यां कडेन सरसकट । फकीर जाका दाखयता बोट । ताकाच जाण दक्षणेची ॥१३०॥ तोय फकीर जाचो रुणी । ताचे कडेनूच करतालो मागणी । दिणारो घेवन करतालो पेरणी । फुडें कापणी करपाक ॥१३१॥ वित्त हें फकत धर्मा वतीन । वित्तवंताक उपकारा पडून । धर्मफळ हें येवपांतूच खरेपणान । मेळटा थारो ज्ञानाक ॥१३२॥ दुख्ख दिवपी हें वित्त । आसा फकत इत्सा उपभोगार्थ । व्यर्थ कारणा बगर वेंचतात । धर्मसंचीत समजून ॥१३३॥ कवडीकवडी करून । अडाणी जें जोडटा धन । तें विशयसुवार्थाचे आवडीन । पावना केन्नाच सूख मेळोवंक'' ॥१३४॥ [१]''नादत्तमुपतिष्ठति' । सगल्यांक खबर ही श्रुती । [२]पूर्वदत्त उबें रावता [३]पुढतीं । म्हणून मागता दक्षणा ॥१३५॥ राम अवतारांत रघुनंदनान । अपार स्वर्णस्त्रियांचें दान । दितकूच सोळा हजार प्रमाणान । घेतलें कृष्णान फळ ताचें ॥१३६॥ भक्ती ज्ञान वैराग्य हीन । असो जो भक्त, तो अती दीन । ताका पयलीं वैराग्य दिवन । भक्तिज्ञान दिताले मागीर ॥१३७॥ करून घेताले जें दक्षणा दान । तीच वैराग्याची खूण । फुडें भक्तिमार्गाक लावन । करताले ज्ञानप्रवीण ॥१३८॥ ''हांव तरी कितें करतां । एकपट घेतां धापट दितां । क्रमाक्रमान ज्ञानमार्गाक लायतां'' । आस उपरासता धरमसींक ॥१३९॥ स्वता काडून रुपया पंदरा । दवरले तांणी बाबांच्या हाता । विसरले केल्ल्या आपल्या निर्धारा । प्रकार अजापीत

१. दिले बगर मेळना. २. फाटल्या जल्मांत दिल्लें दान बी. ३. फुड्यांत.

सगलोच ॥१४०॥ दिसलें आदीं फुकट बडबडलों । बरें केलें प्रत्यक्ष आयलों । साधू कशे आसतात पळोवंक पावलों । घेतलो तांचो अणभव ॥१४१॥ आसूं, दृढ न विचारतां मनाक । आपूण येवचो नासलों नमनाक । तोय आयलों आपसूक । करणी साधवांची [1]अघटीत ॥१४२॥ मुखांत अखंड ''अल्ला मालिक'' । तांकां कितें आसा कठीण । आमकां पळोवपाची उमळशीक । फकत चमत्कार साधवांचे ॥१४३॥ फुकट जालो आमचो पण । घालें मनशाक लोटांगण । मागले बगर दक्षणा पसून । दिली काडून स्वताच ॥१४४॥ फुकट आमची बडाय सगली । स्वता व्हरून तकली आपली । पुज्य भावान साईचरणीं ओंपली । नवलाय कसली दुसरी ॥१४५॥ कितली सांगूं ही साईंची व्हडवीक । हें सगलें जरी ते स्वताच करीत । वयलेचाराक अलिप्तताय धरीत । नवलाय ती कसली दुसरी ॥१४६॥ कोणेंय केलें वा केलेंना वंदन । दिलें वा दिलेंना दक्षणादान । आनंदकंद साई दयाघन । करिनासले अनादर कोणाचो ॥१४७॥ पुजिल्ल्याचो ना आनंद । अवमान केल्ल्याचो ना खेद । आनंद ना थंय कसलो [2]विषाद । पूर्ण [3]निर्द्वंद्व ते हे स्थितींत ॥१४८॥ आसूं कोणाचो कसलोय हेत । जाका एकदां दर्शन दीत । ताची भक्ती पांयां कडेन जडयत । शक्त ही अद्‌भूत श्रीसाईंची ॥१४९॥ आसूं, फुडें उदीप्रसाद । मेळोवन घेवन आशिर्वाद । परतले ते निर्विवाद । ख्याती ही अगाध श्रीसाईंची ॥१५०॥ वचपाक भायर शिरडींतल्यान । लागतालें बाबांचें आज्ञापन । गेले जाल्यार आज्ञा मोडून । आपोवणें तें संकश्टांक ॥१५१॥ वचपाक गेल्यार स्वताचे मर्जेन । पश्चाताप आनी विटंबण । वाटेक आडखळ येताली दारूण । तांचें निवारण कुस्तार ॥१५२॥ अशी सांगली थंयची व्हडवीक । स्थिती आमचीय

१. कळप कुस्तार. २. खेद. ३. जग आनी ईश्वर एकूच आसा असो भाव.

तीच । ''हांवें हाडले बगर पावना कोणूच'' । अशी गजाल श्रीसाईंची ॥१५३॥ ''म्हजी इत्सा जाले वीण । हुमरो हुपीत कसो कोण । कोणाक मर्जेन घडत दर्शन । घडटलें येवप शिरडीक'' ॥१५४॥ कृपामुर्ति श्रीसाईसमर्थ । आमचीं सुत्रां तांच्या हातांत । कृपा जातली तांच्या मनांत । व्हरतले तेन्नाच दर्शनाक ॥१५५॥ अशें थंयचें वचप, आगमन । नासतना साईंचें चित्त प्रसन्न । जायनासलें कोणाकूच आज्ञापन । दिवन उदी प्रसाद ॥१५६॥ करून साईंक नमन । मागपाक वतकूच आज्ञापन । बिबुती वांगडा आशिर्वचन । तेंच आज्ञापन वचपाक ॥१५७॥ आतां एक बिबुतीचो अणभव । श्रोत्यांक सांगतां अभिनव । मागीर नेवासकर भक्तीप्रभाव । [१]महानुभाव साईकृपा ॥१५८॥ वांदऱ्याक रावपी एक गृहस्थ । तोय जातीचो प्रभू कायस्थ । रातची न्हीद पडनासली स्वस्थ । थकिल्लो यत्न करून ॥१५९॥ दोळ्याक दोळो लागपाची फुरसत । बापूय येतालो सपनांत । जागयतालो ताका अचकीत । घडटालें अशें हें सदांच ॥१६०॥ आदले योग्य अयोग्य प्रकार । गुपीत खोल क्लिश्ट विचार । गाळी फस्तींचो शिंवर । करीत ताका तो उठयतालो ॥१६१॥ दीसरात असो प्रसंग । दीसरात न्हिदेचो भंग । कशेच चुकनासले भोग । कळनासली भानगड कितें ॥१६२॥ तातूंत तो गृहस्थ वाजेलो । उपाय कितेंच सुचना जालो । एक साईभक्त ताका मेळ्ळो । विचारलो इलाज हाचेर ॥१६३॥ आमी नकळों हेर उपाय । साईम्हाराज महानुभाव । दवरशात जर तुमीय भाव । दिसतलो प्रभाव बिबुतीचो ॥१६४॥ जशें जशें ताका सांगलें । तशें तशें ताणें केलें । अणभवाकूय तशेंच आयलें । सपन तें कायमचें जालें बंद ॥१६५॥ कर्मधर्मसंयोगान तो इश्ट । आसलो साईसमर्थांचो भक्त । सांगून बिबुतीचो महिमा अगाध । दिली तांकां चिमूटभर ॥१६६॥ म्हणलें वतले तेन्ना न्हिदपाक । लायात ही

१. महात्मा.

थोडी कपलाक । पुडी बांदून दवरात उशापोंदाक । करात स्मरण श्रीसाईंचें ॥१६७॥ दवरात उपाट भक्तीभाव । पळयात मागीर बिबुतीचो प्रभाव । तत्काळ करतली पिडेचो [1]अभाव । सहज तिचो हो सभाव ॥१६८॥ अशें करतकूच ताका सगली । रातभर सुस्त न्हीद पडली । सपनां वायट पडलिंनात कसलीं । जालो खुशालभरीत ॥१६९॥ मागीर ताका खोस इतली । आमी ती वर्णुची कितली । पुडी ती सदांच उशा पोंदा रातची । दवरून स्मरण करी श्रीसाईंचें ॥१७०॥ फुडें बाबांचो फोटू हाडलो । बिरेस्तार पळोवन हार ओंपलो । उशा कडेन स्थापन केलो । पुजलो आदर भक्तीन ॥१७१॥ दर बिरेस्तारा फुलां ओंपून । घेवपाक लागलो फोट्याचें दर्शन । नेमान सुरू केलें पुजन । जालें निवारण पिडेचें ॥१७२॥ अशे चलयिल्ले नेमनिश्टेन । पावलो तो पूर्ण कल्याण । न्हीदभंग, वायट सपनां विसरून । पावलो पूर्ण समाधान ॥१७३॥ हो तर बिबुतीचो एक उपेग । सांगतां आनीक अद्‌भूत योग । कसल्याय संकश्टांत करतकूच प्रयोग । दिताली सूख इत्शीत ॥१७४॥ आसलो एक भक्त थोर । बाळाजी पाटील नेवासकर । झरयली कूड बाबां खातीर । सेवा असामान्य करून ॥१७५॥ गांवांतले सदांचे वचपा येवपाचे । तशेंच व्हाळाचेर फेरी करपाचे । बाबांचे हे रस्ते झाडपाचें । नेवासकरांचें नित्य काम ॥१७६॥ हेच सेवेची परंपरा कायम । दवरली चालू तांचे फाटल्यान । [2]राधाकृष्णाबाई नांवाचे एके अस्तुरेन । काम तिचें अलोकीक ॥१७७॥ जात ब्राह्मण

---

१. नाश. २. ही अस्तुरी जातीन देशस्थ ब्राह्मण आसली. तिचें खरें नांव सुंदराबाई क्षीरसागर. पूण कोणाकूय उलो मारतना ती 'राधाकृष्णा' अशें म्हणटाली. ताका लागून अखेरेक तिकाच तें नांव पडलें. तिणें आपले कडेन एक लंगड्या बाळकृष्णाची पितळेची मूर्त बाळगिल्ली. ती तिच्या न्हावपा, जेवपा, न्हिदपा वेळार वांगडा आसताली. साईबाबा तिका 'रामकृष्णी' म्हणटाले आनी सदांच दनपारां जेवपाक बसचे पयलीं तिका दोन भाकऱ्यो आनी तोंडाक लावपाक भाजी बी धाडटाले. ती मशिदींत केन्नाच येनासली. ती बालविधवा आसली. ते स्थितिंतूय शिरडींत रावून ती कसलीय संतसेवा श्रद्धेन करताली. सदांच भजन करताली.

सगल्यांक वंदनीय । आनी ही सेवा अशी निंदनीय । आफुडलिना केन्नाच ही विचारांची सौम्यताय । निर्दोश तिच्या मनाक ॥१७८॥ उठून सकाळीं नित्य । घेवन सान्न हातांत । झाडटाली ती बाबांची वाट । धन्य कितली सेवा तिची ॥१७९॥ काम निर्मळ आनी सत्वर । बरोबरी तिची करीत कोण हेर । थोड्या तेंपा उपरांत मागीर । सरलो मुखार अब्दुल ॥१८०॥ असो हो पाटील भाग्यवान । संवसारांतूय वैराग्य बाळगून । आसलो सुवार्थ त्यागून पुरायेन । आयकात ताचें कथानक ॥१८१॥ जातकूच शेताची कापणी पूर्ण । येतालो धान्य मशिदींत घेवन । आंगणांत ताच्यो राशी करून । ओंपतालो चरणीं श्रीसाईंच्या ॥१८२॥ साईंक सर्वस्व धनी मानून । तातूंतल्यान ते जें दितले उखलून । व्हरतालो घरा तितलेंच धान्य । मानी समाधान तातुंतूच ॥१८३॥ म्हाराज न्हाताले । वा हात पांय तोंड धुयताले । तें उदक जें मोरयेंतल्यान येतालें । रावतालो बाळा तें पिवून ॥१८४॥ अशें बाळान मरणा मेरेन । चलयलें हें एकवत नेमान । उपरांत तांच्या पुतान । चलयलो नेम तो थोडो तेंप ॥१८५॥ तोय धान्य धाडटालो सतत । तातूंतल्या जोंधळ्याची भाकर नित्य । म्हाराज निर्वाणा मेरेन अखंडीत । खाताले चार फावटीं ॥१८६॥ आयकात एकदां कितें घडलें । वर्सश्राद्ध बाळाचें आयलें । अन्न शिजोवन तयार जालें । वाडपाक लागले वाडपी ॥१८७॥ येवप्यांचो अदमास पळोवन । रांदिल्लें घरांत जेवण । पूण वाडपा वेळार मेजून । लोक तिपेटीन आयले ॥१८८॥ नेवासकान्न मनांत भियेली । मांय कडेन उलोवपाक लागली । लजेक पडपाची पाळी आयली । जातलें कशें खबर कोणाक ॥१८९॥ मांयची तिचे निश्ठा थोर । आमचे साईसमर्थ खंबीर । आसतना भियेवचें कित्या खातीर । राव सुसेगाद म्हणलें सुनेक ॥१९०॥ अशें मांयन सांगून । बिबूत मूठभर घेवन । घाली आयदनांत एकेका व्हरून । धांपलीं मागीर तीं कपड्यांनी ॥१९१॥ म्हणलें चल तूं सुसेगाद वाड । वाडपा पुरतेंच धांपण काड । परत आसलें तशें ओड ।

खूण ही दृढ सांबाळ ॥१९२॥ हें साईंच्या घरचें अन्न । आमचो ना एकूय कण । तोच राखतलो लजेंतल्यान । ताचें उणाकपण ताकाच ॥१९३॥ आसूं, जसो ते मांयचो निश्चेव । तसोच तिका आयलो अणभव । कसलोच येनासतना उणाव । जेवले सगले धादोसकायेन ॥१९४॥ आयिल्ले सगले जेवले । योग्य रितीन सगलें जालें । तरीय बरेंच जेवण उरलें । आयदनांनी आदले भशेनूच ॥१९५॥ बिबुतीचो हो असो प्रभाव । संतांचो सहज सभाव । जाच्या मनाचो जसो भाव । ताका अणभवूय तसोच ॥१९६॥ आसूं, गायतना बिबुतीचें म्हानपण । नेवासकरांची कथा एक अजून । भक्तीमत्ता तांची पळोवन । याद जाली ती आयकात ॥१९७॥ विशयांतर जावपाचे भिरांतीन । दुबावलें एकदां म्हजें मन । जायत तें जावं, प्रसंगा प्रमाण । सादर ती करचीच ॥१९८॥ असो निश्चेव करून मनांत । कथा सांगतां ती आयकात । अयोग्य जर दिसली आसत । करची माफी श्रोत्यांनी ॥१९९॥ एकदां एक नागरीक शिरडीचो । रघु पाटील नांवाचो । सोयरो म्हूण गेलो नेवासाचो । आयलो हांच्याच घरांत ॥२००॥ गोरवां वासरां दाव्याक । बांदिल्लीं आसतना एके रातीक । फोंऽस फोंऽस करीत नाग एक । आयलो अचकीत गोठ्यांत ॥२०१॥ पळोवन हो प्रसंग असलो । सुटलो सगल्यांक कलकलो । फणो काडून तो रावलो । हालना जाग्या वयलो कसोच ॥२०२॥ गोरवांची जाली गडबड । दाव्याचीं सुटपाक धडपड । नेवासकरांचो विस्वास दृढ । आयल्यात साईच त्या रुपान ॥२०३॥ आतां गोरवांक सोडले बगर । उरूंक ना गत्यंतर । ना जाल्यार पडून पांय ताचेर । जायत दुखापत कोणाकूय ॥२०४॥ पयसल्यान नागाक पळयलो । नेवासकर खुशाल जालो । आंगार तांच्या कांटो फुल्लो । केलो नमस्कार थंयच्यानूच ॥२०५॥ म्हणलें ही साईंची कृपा । मेळपाक आयले नागाच्या रुपा । भरून दूद वाडग्यांत एका । हाडलें तांणी ताचे खातीर ॥२०६॥ कितें म्हणचें बाळाजीच्या सभावाक । दिसलोना भंय मात्तूय मनाक । पळयात कितें म्हणलें त्या नागाक । सादूर श्रोत्यांनो आयकात ॥२०७॥ कित्याक बाबा तूं फसफसता । कित्याक आमकां

भिवयता । हें घेयात दूद आतां । पियात शांत चित्तान ॥२०८॥ वाडग्यान ताचें भरचें ना पोट । म्हणून हें हाडलें तोपभर दूद । दवरलें फुड्यांत धरिनासतना भिरांत । भंय सगलो भावनेचो ॥२०९॥ दूद दवरून ताचे फुड्यांत । वचून बसलो आपल्या स्थानांत । ना लागीं ना पयस बसत । मुखांत नवलाय नागाची ॥२१०॥ भिरांकूळ तो नाग पळोवन । सगल्यांचें कितें सारकें मन । गेले सगलेच कांचवेवन । कशें हें विघ्न टळटलें ॥२११॥ भायर वचपाकूय भिरांत । नाग वचत म्हूण घरांत । बसले दवरून पाळत । हालचालींचेर ताच्या सगले ॥२१२॥ हेवटेन नाग तृप्त जावन । सगल्यांचे दोळे चुकोवन । नाच्च जालो खंयचे वटेन । प्रकारूच सगलो अजापीत ॥२१३॥ गोठोभर सोद घेतलो । कोणाकूच तो ना दिसलो । जीव सगल्यांचो सावचीत जालो । मनांत चुकचुकलो नेवासकर ॥२१४॥ आदीं गोठ्यांत जेन्ना आयलो । तेन्ना जसो नदरेक पडलो । तसोच जर वतना दिशिल्लो । कितलें बरें जावपाचें ॥२१५॥ बाळाक घरकान्नी दोन । पूत आसलो सामको ल्हान । केन्ना केन्ना नेवाश्याच्यान । येताले दर्शन घेवपाक ॥२१६॥ बाबा त्या दोगींय पासत । कपडे कापडां घेताले विकत । आशिर्वाद म्हूण तांकां ते दीत । असो तो भक्त बाळाजी ॥२१७॥ हो सच्चरीत मार्ग नीट । जंय जंय हाचे पाठ । थंयच द्वारकामाईचो मठ । साईय हाजीर खात्रेन ॥२१८॥ थंयच गोदावरीचो तट । थंय शिरडी क्षेत्र निकट । थंयच साई धुनी सकट । निवारता संकश्ट उल्यान एकाच ॥२१९॥ जंय साईचरित्र पठण । थंय साईंचो राबितो अखंड । श्रद्धा भक्तीन चरित्र आवर्तन । करतकूच तो प्रसन्न सर्वभावान ॥२२०॥ याद करतकूच साई स्वानंदघन । दीसपट्टें जपतकूच नामस्मरण । लागना हेर जप तप साधन । खटपट ध्यानधारणेची ॥२२१॥ साईंचरणीं दवरून प्रीत । जे जे ह्या साईंची बिबूत । नित्य नेमान लायतात पियेतात । इत्सा पुर्ती जाता तांची ॥२२२॥ धर्म बी चारूय पुरुशार्थ । मेळोवन ते जातात कृतार्थ । प्रगट्टाले सकल गुह्यार्थ । स्वार्थपरमार्था वांगडा ॥२२३॥ महापापा असलीं पापां प्रबळ । तशींच बारीक पातकांय सकळ । बिबूत संपर्कान

नाश समूळ । मेळटा निर्मळटाय पुरायेन ॥२२४॥ अशें हें बिबूत धारण । भक्तांक खबर तिचें म्हानपण । श्रोत्यांचेंय जावचें कल्याण । म्हणून वाडयलें हें वर्णन ॥२२५॥ वाडयलें ही उतरां अयोग्य । नकळों हांवूय महिमा योग्य । तरीय श्रोत्यांच्या हिता पासत । सांगला अर्थ संकलीतूच ॥२२६॥ म्हणून प्रार्थना हीच श्रोत्यांक । करून वंदन श्रीसाईंक । अणभव घेयात स्वताच एक । आयकात इतलेंच सांगणें म्हजें ॥२२७॥ हांगा ना दुबावाचें काम । वाडचो पुज्यभाव परम । लागना बुद्दी हुशारकायेचो उपक्रम । जाय श्रद्धाळू उपाट ॥२२८॥ नास्तीक फकत काडपी तर्क । वाद घालपी आनी चिकित्सक । तांकां ना संतज्ञान [१]सम्यक । आसता तें शुद्ध भाविका कडेन ॥२२९॥ कथेंत न्यून [२]अतिरिक्त । मानून सगलें साईप्रेरीत । जावन दोशदृश्टी विरयत । वाच्चें सच्चरीत हें श्रीसाईंचें ॥२३०॥ साई परम दयाळू प्रितीं । रसीक वाचकवृंद चित्तीं । ह्या निमतान स्थापची निजमूर्ति । स्मरण नित्य जावपाक ॥२३१॥ खंय गोंय खंय शिरडी । थंयच्या चोरांची कथा उगडी । साई पुराय सांगीत सूख–आवडी । सत्य कथा फुडें ती ॥२३२॥ म्हणून साईचरणांचेर माथें दवरून । मागता हेमाड काळजांतल्यान । आनी तितलेच नमळायेन । श्रोत्यांनो जायात तयार आयकुपाक ॥२३३॥ संतसज्जनांनो तुमच्या आशिर्वादान । रचिल्लो भक्त हेमाडपंतान । जय अणकारीत श्रीसाईसच्चरितांतल्यान । दुबाव खंडन–बिबूत समर्थनं नांवाचो हो पस्तिसावो अध्याय सोंपता हांगाच ॥

॥ श्रीसद्‌गुरूसाईनाथार्पणमस्तु ॥ शुभं भवतु ॥

❍ ❍ ❍

१. योग्य. २. आलायतें.